

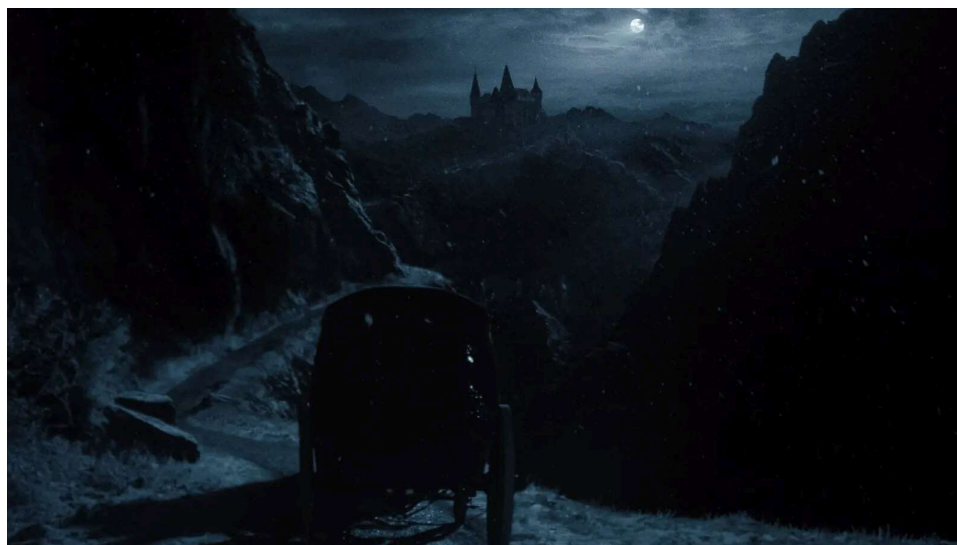

SÆRTILBUD

Som abonnent på POV kan du købe Eddie Michels nye bog *En skygge på trappen* til kun 99,- plus porto. Normalpris er 199,-

Film · Kultur | Læsetid 6 min.

”Nosferatu” er tidsbunden og tidløs på én gang

På vej til Orloks borg i Transsylvanien. Men er vi i 1824, 1924 eller 2024? Det er den usikkerhed, filmen "Nosferatu" med vekslende held forøger at viderebringe. Foto: Focus Features.

Mikkel Stolt
04.01.2025

FILM // ANMELDELSE – Den seneste filmversion af vampyr-myten er flot orkestreret, men den har både svært ved at løsrive sig fra fortiden og fra ikke at ligne en klichépræget *videogame*-film. Den balancerer på grænsen til at være meningsløs og ikke specielt uhyggelig.

Nosferatu

Amerikansk horror-film, 2024, 132 min.

Instr. og manus: Robert Eggers **Medv.:** Lily-Rose Depp, Nicholas Hoult, Bill Skarsgård, Willem Dafoe m.fl.

Premiere 2. januar i 54 biografteater landet over.

Solen skinnede, da jeg kom ud efter pressevisningen af *Nosferatu*. Og i betragtning af antallet af soltimer i december, fik jeg det med det samme helt omvendt af filmens dagslysallergiske vampyrtype: Jeg ville ønske, at jeg havde tilbragt dagen under vores livgivende stjerne udenfor i stedet for inde i biografmørket.

Eller, tænkte jeg spydigt, hvis bare den gamle dødbider til Grev Orlok havde kunnet fremmumle sine replikker lidt hurtigere, så kunne det hele have været overstået på under to timer. Han taler *virkelig* langsomt.

Samtidig var min umiddelbare tanke, at det mest originale ved *Nosferatu* var, at Willem Dafoe *ikke* spillede blodsugeren i denne version af Dracula-myten, som dog først og fremmest er en genindspilning af den tyske film med samme navn, F. W. Murnaus *Nosferatu* fra 1922.

Men fordi jeg faktisk havde glædet mig til at se en uhyggelig film og endnu et nyt *take* på denne historie, så var min følelse af, at filmen balancerede på grænsen til det selvparodiske medvirkende til, at jeg besluttede at give den en ekstra chance ved at lagre sig lidt bedre hos mig henover julen. Og nytåret.

Nyt år – ny film?

Her sidder vi så, primo 2025 ... og jeg oplevede desværre ikke, at filmen dukkede op i min bevidsthed mellem sild, andefedt og nytårsløjer, og det er sjældent et godt tegn.

Selve historien er ellers den klassiske med en transsylvansk greve, Orlok, (Bill Skarsgård), der i 1838 har købt fast ejendom i en tysk by, og den unge mægler Thomas Hutter (Nicholas Hoult) skal derfor forlade sin noget nervesvækkede kone, Ellen (Lily-Rose Depp), og rejse langt ned i det østlige Centraleuropa og få en underskrift på skødet.

Nicholas Hoult som Thomas Hutter på besøg på grevens slot: "Hvorfor har du så lange negle, bedstefar?" Foto: Aidan Monaghan.

Den unge hustru aner det værste – som vi ser det i filmens temmelig vellykkede åbningsscener, og som man ikke ved er en virkelig drøm eller drømt virkelighed – og hun får naturligvis ret. Siden kommer greven nemlig selv til Tyskland ledsaget af rotter og pest, og da det lokale sundhedsvæsen sådan set er ret presset i forvejen, må der hidkaldes en ekspert i, ja, mystiske tildragelser, dæmoni og den slags (dét er så Willem Dafoe).

En af grundene til, at jeg ventede mig noget særligt, var, at det ikke er så længe siden, at jeg så instruktøren Robert Eggers *The Lighthouse* (2019), som blandt andet via sit ekspressive billedsprog og hypnotiske stemning unddrog sig klar genrekategorisering som en gyser- eller horrorfilm.

Nosferatu vil muligvis også gerne være noget mere og andet en *bare* en genrefilm, men det behøver den jo ikke. Men så skal den være uhyggelig, og i begyndelsen er

det også ret fedt.

“Jeg kommer til at savne det der ‘je ne sais quoi’, som skal give mig noget andet og mere

Æstetik I

Man får en fornemmelse af en inspireret kombination af moderne filmsprog og et gammeldags *look*. Da den unge mægler rider af grusvejen ud ad byen på vej til Transsylvanien, ligner det omgivende landskab med de spredte og lidt kiksede vindmøller en gammeldags *matte-painting*-teknik, og det fortsætter med scenerne på vej til grevens slot.

Senere i filmen ser rotterne desuden ud til at være *old school* ægte, og det kan jeg forstå, at de også var. Det hele virker sådan set helt efter hensigten, og vi får derfor også hurtigt fornemmelsen af, at Hutter indser, at Ellen måske havde fat i noget.

Der er skiftevis sort-hvide, farvemættede og farveløse billeder, som først skal forlede os til at tænke, at noget er drøm, andet ikke. Og problemet – eller det gode – ved den slags æstetiske finurligheder er jo, at det mister betydning undervejs, fordi de enten virker anmassende, eller fordi man er blevet grebet af historien. Jeg blev jo nok ikke rigtigt det sidste, selvom jeg virkelig prøvede. Er det hele alligevel for genkendeligt?

Lily-Rose Depp som Ellen Hutter. Drøm eller virkelighed? Foto: Focus Features.

Et filmkamas bevægelser er ofte en metode til at skabe dynamik, en stemning af vemod, udlængsel eller usikkerhed – hvad man nu har brug for. *Nosferatu* har en del kamerabevægelser, hvor kameraet panorerer eller bevæger sig rundt eller til siden eller gennem en mur, men jeg bliver i tvivl om, hvad meningen er.

Det skal formentlig give uhygge, men for det meste virker det som om, at man skal blive imponeret. Men ligesom det kan være svært at være imponeret over, at en trommemaskine kan holde takten, så er det svært at blive duperet over kameraets mobilitet i moderne film. I hvert fald for mig.

Professoren i Willem Dafoes skikkelse har på et tidspunkt en replik, og instruktøren mindede mig om *en lille scene, jeg beskrev i den seneste Woody Allen-film*, hvor kameraet og personen bevæger sig i retning mod os, og hvor man som seer får en tredje mening ud af det. ”We are here encountering the undead plague carrier ... the vampire ... *Nosferatu*,” lyder det fra dæmon-jægeren, mens han dramatisk kigger forbi kameraet, der er kommet tættere på.

Jeg tænker, at det måske får lige lovlig meget tid og patos i betragtning af, at det er noget, som vi godt ved i forvejen. Det bliver derfor en frase, og jeg kommer til at savne det der *je ne sais quoi*, som skal give mig noget andet og mere, og som jeg syntes, der var masser af i *The Lighthouse*. (Jeg har desværre ikke fået set Eggers to andre spillefilm.)

Æstetik II

”Du kan sgu da ikke sammenligne Woody Allen og en vampyr-film,” siger du, men jo, man kan godt sammenligne to instruktørers brug af det intuitive filmsprog. Eller rettere, jeg kan sammenligne den oplevelse af deres filmsprog, som jeg har undervejs. I Allens film, som ellers ikke er en komedie, gør det ikke noget, hvis en filmsproglig detalje er morsom eller endda selvparodisk, men i en gyser er det lidt mere problematisk, hvis man ender der. Og det gjorde jeg desværre, og det var ikke den eneste gang undervejs. Og så er fanden løs, så at sige.

”Blaserte, bedrevidende hystade,” hører jeg dig hviske, ”hvorfør anmelder du overhovedet gyserfilm, hvis du ikke kan li’ dem?”

Det sidste passer simpelthen ikke, for jeg kan godt lide gyserfilm, og jeg vil heller ikke anbefale nogen *ikke* at se denne film. Men bortset fra nogle få *jump scares*, som der heldigvis er få af, så måtte jeg lede efter uhyggen, og så kommer man til at kigge på udførelsen. Og så lægger man mærke til andre ting, der måske ikke er helt, som de skal være, og her kommer der så et udsagn, der vil skaffe mig mange fjender.

Tonemestre og lydfolk har fået alt for meget magt i moderne filmindustri. Er der en hest et sted i billedet, skal den vrinske, selvom det ikke er noget, heste gør ret tit, og er der en kat, skal den miave. Alle filmmonstre har de samme problemer med de øvre luftveje – måske *har* Orlok faktisk corona? Og hans fedtede, halvopløste hud lyder som en budding i blæsevej. Det bliver lidt trættende, synes jeg, og jeg lægger desværre mærke til det alt for tit.

“Hvis man er til klassiske og gotiske gysere, så skal filmen bestemt ses

Tematik

Og når man har tid til at kigge på udførelsen, så kommer man også til at lede efter meningen med det hele. Da jeg første gang så den tyske instruktør **Werner Herzogs** genindspilning af historien – den hedder også *Nosferatu* og er fra 1978 – i slut-80’erne, var det svært ikke at tænke på aids-epidemien som tematisk baggrund, selvom dette jo ikke kunne være tilfældet.

Denne gang sad jeg undervejs også og tænkte på, om idéen om den nye film mon ikke opstod under pandemien i 2020? Altså, noget med pest og galskab, der spredtes via små gnavere og folk, der ikke holder afstand?

Willem Dafoe som professor Albin Eberhart von Franz, der i kampen mod det onde må lægge fornuften lidt på hylden undervejs. Foto: Aidan Monaghan.

Filmens 1800-tals-stemning med nutidig accent insisterer nærmest på en tolkning, men jeg er usikker på, hvad det er. Der er selvfølgelig det med at være bange for det ukendte, det okkulte, det uforklarlige – men temaet om seksualitet og sex-forskrækkelse og/eller fascination har fået mere plads, og Ellens rolle er derfor blevet større.

Da grev Orlok ankommer i hendes soveværelse, siger han noget i retning af, at han sådan set bare er et billede på appetit. Så måske er det en meget skjult kritik af moderne grådighed? Det er der bare ikke så meget andet i filmen, der tyder på.

Sådan endte det for mig. Jeg nyder at se solen igen denne januardag, og som jeg ikke har set siden lige efter pressevisningen den dag før jul, men jeg synes faktisk ikke, I skal tage mit ord for det. Hvis man er til klassiske og gotiske gysere, så skal filmen ses, og den er virkelig – udover det jeg har beskrevet – også flot og gennemført lavet med passende tip med hatten til Murnaus film med alle skygebillederne af Orlok og til en anden eksorcist-film, nemlig *Eksorcisten* (William Friedkin, 1973) i form af scenerne med Ellen, hvor hun virker som, ja, besat.

Og måske vil dens tidsbundne tidløshed vise sin holdbarhed om godt hundrede år, når den er dobbelt så gammel som den gamle *Nosferatu*, og så vil jeg selvfølgelig renoncere.

Klik dig videre til flere filmanmeldelser [lige her](#).

Dracula

Nosferatu

Robert Eggers

Mikkel Stolt

Mikkel Stolt (f. 1965), filminstruktør og forfatter, cand.phil. i filmvidenskab (1992), medstifter og medejer af Fenris Film & Multimedia ApS (1993-2021). Som instruktør har han både lavet ”normale” tv-dokumentarer, undervisnings- og mu...

POV Overblik

Støt POV's arbejde som uafhængigt medie og modtag **POV Overblik** samt dagens udvalgte tophistorier alle hverdage, direkte i din postkasse.

- Et kritisk nyhedsoverblik fra ind- og udland
- Indsigt baseret på selvstændig research
- Dagens tophistorier fra POV International
- I din indbakke **alle hverdage** kl. 12.00
- Betal med **MobilePay**

For kun 25, 50 eller 100 kr. om måneden giver du POV International mulighed for at bringe uafhængig kvalitetsjournalistik.

Tilmed dig her

25 kr./md.

50 kr./md.

100 kr./md.

Relaterede artikler

POV International

Kulturlisten – Udstilling om børns leg, forestillinger om mennesker i New York og Dracula i Aarhus, og ny musik og litteratur om sårbarhed og en fræk kvinde

17.02.2023 | **Kulturlisten**

Claus Ankersen

Nytår, Netflix og skærmens flugt over årshjulet

16.01.2020 | **Liv & Mennesker** · **Klumme**

Amalie Keren Maarbjerg

Prisbelønnet forfatter: Angst for vacciner bunder i frygten for moderniteten

21.11.2019 | **Sundhed** · **Bøger** · **Viden**

Frederik Bojer Bové

POV på PIX: Close-up på Bosnien, Norge og Frankrig

19.11.2019 | **Kultur** · **Film**

Jacob Gjelstrup

Den Fjerde Væg og fortællingen om et almindeligt menneske

13.03.2020 | **Kultur** · **Musik**

Karen Bro

‘Der er nogle måder, vi taler om sexchikane på, der godt kan opfattes som stødende for mændene’

09.05.2021 | Kultur · Medier

Overblik

TOPHISTORIER

SENESTE

DEBAT

PODCAST

SPONSOREREDE ARTIKLER

ARRANGEMENTER

POV STUDY

POV International

HVAD ER POV?

REDAKTION

SKRIBENTERNE

GÆSTESKRIBENTER

SAMARBEJDSPARTNERE

DEBATREGLER

BLIV MEDLEM

HANDELSBETINGELSER

COOKIES & PRIVATLIV

Chefredaktion

Annegrethe Rasmussen, (ansv.), chef- og erhvervsredaktør

Jourhavende

Michael Bernth, digital redaktør

Jacob Gjelstrup, POV Weekend og sprog

Frida Høj, dagredaktør

Fagredaktion

Poul Arnedal, portræt

Nana Balle, fødevarer og mad

Hans Henrik Fafner, udland

Frank Korsholm, politik

Lisbeth Liv Carlsen, undersøgende

Isabella Miehe-Renard, litteratur

Susanne Sayers, videnskab

Mikkel Stolt, filmredaktør

